

Nr 259.

Av herr **Wehtje m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag, m. m.

I en den 15 februari 1946 dagtecknad proposition, nr 75, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till dels lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag, dels ock förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m.

Förslaget innebär förlängning under viss tid av gällande regler om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Härjämte införes en ytterligare begränsning i syfte att förhindra att skattereserver, som i följd av uppboresreformen icke behöva tagas i anspråk för avsett ändamål, användas till utdelning i en omfattning, som ansetts medföra ur penningpolitiska synpunkter ogynnsamma verkningar.

Av föredragande departementschefen har uttalats tvekan i avseende å den lämpligaste utformningen av den lagstiftning, som erfordras för vinande av det avsedda syftet.

Lagrådet har i sitt över förslaget avgivna yttrande förklarat sig finna en sådan tvekan förklarlig med hänsyn till de invändningar, vilka kunna riktas såväl mot förslaget i denna del som mot andra till prövning upptagna lösningar av förevarande spörsmål, men att anledning saknas att ytterligare framhäva dessa invändningar, enär lagstiftningen är avsedd att vara provisorisk.

För vår del finna vi icke tillräckliga skäl för ifrågavarande lagstiftning hava ådagalagts. De konsolideringssträvanden, som allmänt kommit till uttryck hos de svenska näringsföretagen, utgöra i och för sig en garanti för att skattereserverna icke komma att tagas i anspråk för höjning av utdelningarna. De undantag härifrån, som möjligen skulle kunna inträffa, kunna icke antagas bliva av sådan omfattning och betydelse, att penningvärdet skulle röna någon inverkan därav, detta desto mindre som utdelning å aktier, enligt vad i annat sammanhang vitsordats, på grund av den statliga beskattningens progressivitet till väsentligt större del konsumeras av skatter än vad fallet är med nationalinkomsten i övrigt. Den föreslagna lagstiftningen är därför enligt vår mening obehövlig.

Att lagrådet icke ansett sig böra avstyrka förslaget motiveras som nämnts därmed, att lagstiftningen är avsedd att vara provisorisk och allenast gälla beträffande räkenskapsår, som utgå före den 31 december 1947. Om en lagstiftning av i huvudsak det i propositionen föreslagna innehållet skulle anses erforderlig, måste den jämväl enligt vår mening ovillkorligen givas karaktär av ett strängt tidsbegränsat provisorium. Att inrymma en lagstiftning av förevarande innehåll bland de regler av bestående karaktär, som avse att reglera ifrågavarande rättsområde, finna vi, såsom ock lagrådet synes anse, helt uteslutet.

Även om lagstiftningen sålunda endast gives en strängt tidsbegränsad karaktär, är det enligt vår mening nödvändigt att denna utformas så att den icke vållar bolagen större olägenheter än som äro oundgängliga för att det därmed avsedda syftet skall vinnas.

I detta avseende märkes till en början, att skattereservernas »ingångsvärde» enligt förslaget anknytes till balansräkningen per den 31 december 1944 eller för bolag, vars räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderåret, motsvarande därefter infallande balansdag. Ett bolag, som under åren 1943 och 1944 (motsvarande räkenskapsår) redovisat goda vinster och verkställt skattereserveringar för täckande av hela den å inkomsten t. o. m. den 31 december 1944 belöpande skatteskulden, men som under åren 1945 och 1946 nödgas vidkännas inkomstminskning eller icke haft någon inkomst eller till äventyrs förlust, är således enligt förslaget pliktigt att likväl per den 31 december 1946 redovisa lika stor skattereserv som den 31 december 1944, ehuru den skatteskuld som »efterskänkes» i detta fall understiger skattereservens »ingångsvärde». För den händelse icke någon inkomst uppstått under åren 1945 och 1946, föreligger ej heller någon skatteskuld vid utgången av sistnämnda år. I detta fall blir m. a. o. ingen som helst skatteskuld »efterskänkt». Eftersom syftet med lagstiftningen angives vara att förhindra utdelning av de belopp, som frigöras på grund av övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen, torde det vara uppenbart, att lagstiftningen i de ovanberörda fallen skjuter över målet och för vissa bolag kan medföra ytterst obilliga verkningar. Icke minst med hänsyn till att för ett mycket betydande antal bolag minskning av inkomsterna kan befaras uppstå under åren 1945 och 1946, synes den enligt 6 § medgivna möjligheten att erhålla dispens icke utgöra det lämpligaste medlet att undanröja dessa olägenheter. Departementschefen har för övrigt ej heller uttryckligen utsagt, att dispens bör meddelas i dylika fall, ehuru väl skälen för dispens i dessa fall äro påtagliga. Enligt vår mening skulle en smidigare lagtillämpning vinnas och de mest obilliga verkningarna av förslaget undanröjas, därest i författningen inrymdes en bestämmelse, att då inkomsten under något av de räkenskapsår som i 1 § avses nedgått i förhållande till medeltalet av inkomsterna under de när-

mast före dessa förflutna två räkenskapsåren, skattereservens ingångsvärde må minskas med det belopp, varmed skatterna å inkomsten under något av de i 1 § omnämnda räkenskapsåren visas understiga de under samma år erlagda utskylderna.

Beträffande de föreslagna bestämmelserna om inskränkning i rätten till avdrag för avsättning till pensionsstiftelser anför departementschefen, att han övervägt att föreslå rätt för Kungl. Maj:t att, då förhållandena därtill föranledde, medgiva dispens från dessa bestämmelser. Med hänsyn till författningens tidsbegränsade natur har departementschefen emellertid ansett något egentligt behov av dispensrätt icke föreligga.

Det kan emellertid befaras, att ifrågavarande bestämmelser i vissa fall komma att förhindra av behovet påkallade avsättningar för pensioneringsändamål och lägga hinder i vägen för bolagen att uppfylla sina pensionsutfästelser. Särskilt i det fall, att bolaget överfört skattereserven eller någon del därav till reservfonden, synes anledning icke föreligga att förvägra avdrag för avsättning till pensionsstiftelse med åtminstone samma belopp, som sålunda blivit överfört. Vidare måste det anses obilligt att förvägra ett bolag avdrag för sådana avsättningar till pensionsstiftelser, som äro oundgängligen nödvändiga för säkerställande av ingångna utfästelser och detta i särskilt hög grad, om bolaget avtalsenligt är pliktigt att verkställa dylika avsättningar under de räkenskapsår, lagstiftningen är avsedd att gälla. Trots författningens tidsbegränsade natur bör därför enligt vår mening även i förordningen med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. införas en dispensbestämmelse i huvudsaklig överensstämmelse med den som föreslås i den förut omnämnda förordningen.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta,

dels att i 3 § i den föreslagna lagen med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag skall såsom ett andra stycke intagas följande stadgande:

»Har inkomsten under något av de räkenskapsår som i 1 § avses nedgått i förhållande till medeltalet av inkomsterna under de närmast före dessa förflutna två räkenskapsåren, må dock skattereserven utan hinder av vad i nästföregående stycke stadgas minskas med det belopp varmed skatterna, beräknade enligt de vid debiteringen 1945 tillämpade grunderna, å inkomsten under något av förstnämnda räkenskapsår visas understiga de under samma år erlagda utskylderna»,

dels ock att i den föreslagna förordningen med vissa bestämmelser angående aktiebolagens rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m. skall såsom ett tredje stycke intagas ett stadgande av i huvudsak följande lydelse:

»Konungen äger medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från de ovan meddelade bestämmelserna och därvid föreskriva de villkor för undantaget, som prövas nödiga».

Stockholm den 1 mars 1946.

Ernst Wehtje.

Ivar Anderson.

Gustaf Velander.
